

ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ОД ДИСКРИМИНАЦИЈЕ, НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА

Циљ програма

Општи циљ програма заштите ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања (у даљем тексту – програм заштите) је стварање безбедне средине за живот и рад ученика и деце, као и адекватно реаговање у случајевима када дође до дискриминације, насиља, злостављања и занемаривање

Програм заштите од насиља, злостављања и занемаривања, у складу са важећим законским одредбама, одређује мере и активности којим се у Установи обезбеђује позитивна атмосфера и безбедно окружење.

Програмом се дефинишу **превентивне активности и интервентне мере** које имају **циљ** да обезбеде безбедно окружење, позитивну атмосферу за развој и напредовање, заштиту од свих облика насиља, злостављања и занемаривања и социјална реинтеграција детета које је доживело насиље.

Основни појмови

Насиље и злостављање јесте сваки облик једанпут учињеног, односно поновљеног вербалног или невербалног понашања које има за последицу стварно или потенцијално угрожавање здравља, развоја и достојанства личности учесника у образовању, запосленог и родитеља.

Насиље и злостављање сматра се насиље запосленог према детету, ученику, другом запосленом, родитељу, односно другом законском заступнику; ученика према другом детету, ученику или запосленом; родитеља према свом детету, другом детету и ученику, запосленом као и према трећем лицу.

Вређање угледа, части или достојанства личности у установи јесте понашање лица или групе лица које може да има обележја психичког и социјалног насиља или злостављања.

Када се узнемиравањем и понижавајућим поступањем повређује неко од личних својстава, понашање се квалификује као дискриминација.

Занемаривање представља пропуштање пружаоца неге - родитеља, односно друге особе која је преузела родитељску одговорност или обавезу да негује дете, да обезбеди развој детета у свим областима: здравља,

образовања, емоционалног развоја, исхране, смештаја и безбедних животних услова, а у оквиру разумно расположивих средстава породице или пружаоца неге, што изазива или може, са великом вероватноћом, нарушити дететово здравље или физички, ментални, духовни, морални или друштвени развој.

Злоупотреба или злостављање детета обухвата све облике физичког и/или емоционалног злостављања, сексуалну злоупотребу, занемаривање или немаран поступак, као и комерцијалну или другу експлоатацију, што доводи до стварног или потенцијалног нарушавања дететовог здравља, његовог преживљавања, развоја или достојанства у оквиру односа који укључује одговорност, поверење или моћ.

Под дискриминацијом, односно дискриминаторним понашањем подразумева се понашање којим се на непосредан или посредан, отворен или прикривен начин, неоправдано прави разлика или неједнако поступа, односно врши пропуштање чињења (искључивање, ограничавање или давање првенства), у односу на лице, или групу лица, као и на чланове њихових породица или њима блиска лица, а који се заснива на:

- раси, прецима, боји коже, држављанству;
- статусу мигранта, расељеног лица;
- националној припадности или етничком пореклу;
- језику, верским или политичким убеђењима;
- полу, родном идентитету, сексуалној оријентацији;
- имовном стању, социјалном и културном пореклу;
- рођењу, генетским особеностима, здравственом стању, сметњи у развоју и инвалидитету;
- брачном и породичном статусу;
- осуђивано ти;
- старосном добу;
- изгледу;
- чланству у политичким, синдикалним и другим организацијама и другим стварним, односно претпостављеним личним својствима, као и по другим основама утврђеним законом којим се прописује забрана дискриминације.

Тим за заштиту ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања у школи чине запослени школе који се првенствено баве програмом заштите, док су у реализацију програма заштите укључени сви запослени у установи.

Задаци

Програм заштите садржи мере превенције и мере интервенције

Задаци мера превенције су следећи :

Подизање нивоа свести и повећање осетљивости свих укључених у живот и рад установе за препознавање дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања.

Дефинисање процедура и поступака за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања и реаговања у поменутим ситуацијама

Стварање и неговање климе прихватања, толеранције и уважавања

Унапређивање компетенција наставног и ваннаставног особља, деце, ученика, родитеља, старатеља и локалне заједнице за уочавање и решавање проблема дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања.

Задаци мера интервенције су следећи

Успостављање система ефикасне заштите ученика и спровођење поступака и процедура реаговања у ситуацијама дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања

Успостављање система ефикасне заштите запосленог од насиља, дискриминације и вређања угледа, части и достојанства личности

Оснаживање и подршка ефикасном функционисању интерне и екстерне заштитне мреже, сарадња са релевантним институцијама

Стално праћење и евидентирање врста и учесталости насиља и дискриминације и процењивање ефикасности програма заштите

Ублажавање и отклањање последица дискриминације и насиља и реинтеграција детета у заједницу вршњака

Саветодавни и едукативни рад са запосленим који је претрпео насиље, дискриминацију и вређање части, угледа и достојанства личности.

Садржаји и начин реализације

Мере превенције реализују се кроз следеће садржаје:

Упознавање запослених са изменама у законским актима по питању дискриминације, злостављања и занемаривања

Усклађивање школских интерних правилника и школске документације уз имплементацију новина

Предавања за Наставничко веће, одељењска већа, Ученички парламент, Савет родитеља,

Стручно усавршавање наставника и осталих запослених

Предавања и радионице за ученике у циљу превенције и адекватног реаговања на случајеве дискриминације, насиља и злостављања

Укључивање родитеља у превентивне активности:

Предавања за родитељске састанке

Заједничке спортске и креативне активности родитеља и ученика

Трибине за родитеље

Сарадња са свим школским органима и тимовима

Мере интервенције реализују се кроз следеће садржаје

Сарадња са Тимом за самовредновање, Тимом за обезбеђивање квалитета рада установе и Тимом за инклузивно образовање за утврђивање присуства и степена дискриминације

Усклађена и доследна примена утврђених поступака и процедура у ситуацијама насиља и дискриминације

Предузимање мера и активности према учеснику у образовању, и то за све нивое дискриминације и све учеснике

Израда плана заштите од дискриминације

Сарадња са релевантним службама (Центар за социјални рад, Дом здравља, МУП, школска управа, Центар за хранитељство) а у случају насиља према запосленом и суд/ надлежни судски орган

Обезбеђивање укључености и сарадње родитеља ученика који врше и ученика који трпе насиље, злостављање и дискриминацију

Рад са ученицима који трпе, врше или су посматрачи дискриминације, насиља, злостављања

Програм рада Вршњачког тима

Вршњачки тим чине по 2 ученика сваког одељења 6.-8. разреда.

Чланови вршњачког тима су ученици које су изабрали другови из њихових одељења, а поседују следеће особине:

- * осетљивост на потребе других
- * спремност да помогну другоме
- * стрпљиви су
- * спремни на сарадњу
- * особе од поверења
- * имају позитиван статус у одељењу
- * изражавају своје мишљење које се уважава
- * успешно решавају конфликтне ситуације
- * не испољавају насилно понашање

- * комуникативни су
- * креативни
- * толерантни
- * искрени
- * срдачни
- * имају разумевање за вршњаке без обзира да ли их познају
- * стварају позитивну атмосферу у свом одељењу
- * умеју да саслушају друге
- * отворени су за дискусију, предлоге, сигестије, различита мишљења
- * воле тимски рад.

Вршњачка медијација је поступак у којем стране у сукобу слушају једна другу, сагледавајући позицију оне друге стране - децентрирају се и покушавају да пронађу решење мирним путем које је прихватљиво за обе стране, уз помоћ треће, неутралне стране.

Вршњачки тим помаже својим вршњацима да сагледају проблеме и конфликте; сагледају разлоге који доводе до конфликта; схвате начине превазилажења и изласка из конфликтних ситуација; расту и развијају се учећи на непосредном искуству; живе заједно уважавајући међусобне разлике.

Све активности тима су усмерене на пружање помоћи у заштити од насиља и промоцији ненасилне комуникације.

Циљ програма:

Циљ рада Вршњачког тима је активно учешће ученика у активностима, радионицама, задацима кроз које стичу знања, искуства и вештине неопходне за иницирање и активно учешће у смањењу насиља у школи

Задаци програма

Задатак Вршњачког тима су да се кроз низ активности током школске године залаже за промоцију, вредновање и усвајање животних вредности – другарства, пожртвовања, толеранције, ненасилних облика комуникације, хуманости.

Остали задаци су : ширење асертивног начина комуникације, толеранције, хуманих вредности, превенција насиља, као и развијање другарства, поштовања и емпатије, тимског духа, осећања заједништва, али и јачање критичности и супротстављање пошастима данашњице.

Задатак ментора је да прати рад тима, да спроводи све планиране активности, да оспособи и припреми ученике за самостално учешће у оквиру тима и подстакне на ширење позитивне радне климе

Садржаји и начин реализације

- презентације, радионице и предавања за чланове тима, психо едукативни приступ обраде тема: конфликти, асертивност, толеранција, насиље, социјална клима, личне границе , јавни наступ, тимски раду
- предавања , презентације и радионице које изводе чланови тима својим одељењима, родитељским састанцима и/ или школским манифестацијама или активностима
- вршњачка медијација
- подршка у решавању сукоба
- ученик - предавач; чланови тима изводе различите активности у одељењима млађих разреда (радионице, заједнички часови и сл)
- посете вршњачког тима предшколској установи и средњим школама у окружењу ради размене искустава и комуникације
- активности и акције које предложе сами чланови тима

<p style="text-align: center;">ТИМ ЗА ЗАШТИТУ УЧЕНИКА ОД НАСИЉА, ДИСКРИМИНАЦИЈЕ, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА <u>ПРЕВЕНТИВНЕ АКТИВНОСТИ</u></p>				
Месе ц		Програмски садржај	Носилац посла	Начин верификације
IX	1.	Конституисање Тима за заштиту ученика - дефинисање улога и одговорности чланова Тима и детаљније упознавање са задацима рада	Тим за заштиту ученика од насиља, дискриминације, злостављања и занемаривања	<i>Увидом у Записник Тима за заштиту ученика од насиља, дискриминације, злостављања и занемаривања</i>
	2.	Израда Програма заштите ученика од насиља, дискриминације, злостављања и занемаривања за текућу годину	Тим за заштиту ученика од насиља, дискриминације, злостављања и занемаривања	<i>Увидом у ГПРШ</i>

	3.	Састанак Тима	Тим за заштиту ученика од насиља, дискриминације, злостављања и занемаривања	<i>Увидом у Записник Тима за заштиту ученика од насиља, дискриминације, злостављања и занемаривања</i>
	4.	Информисање свих запослених о листи индикатора за прелиминарну идентификацију ученика који су потенцијалне жртве трговине људима	Тим за заштиту ученика од насиља, дискриминације, злостављања и занемаривања	<i>Увидом у Записник Тима за заштиту ученика од насиља, дискриминације, злостављања и занемаривања</i>
	1.	Израда правила понашања у учионици и плаката посвећених превенција насиља и трговини људима	Тим за заштиту ученика од насиља, дискриминације, злостављања и занемаривања, Разредне старешине	<i>Увидом у постере</i>
	2.	Сарадња са наставницима у организовању ЧОС - а посвећеном превенцији насиља	Тим за заштиту ученика од насиља, дискриминације, злостављања и занемаривања, Разредне старешине	<i>Увидом у дневник рада наставника</i>
XI	1.	Обележавање Међународног дана толеранције (16.11.)	Тим за заштиту ученика од насиља, дискриминације, злостављања и занемаривања	<i>Увидом у Летопис школе</i>
XII	1.	Заједничко новогодишње кићење школе и израда честитки	Тим за заштиту ученика од насиља, дискриминације, злостављања и занемаривања, Разредне старешине, Ученици	<i>Увидом у фотографије и израђени материјал</i>
I	1.	Анализа дисциплине ученика и анализа рада Тима на крају првог полугодишта	Тим за заштиту ученика од насиља, дискриминације, злостављања и занемаривања	<i>Увидом у записник Тима за заштиту ученика од насиља, дискриминације, злостављања и занемаривања и Наставничког већа</i>

	2.	Састанак Тима	Тим за заштиту ученика од насиља, дискриминације, злостављања и занемаривања, Разредне старешине	<i>Увидом у записник Тима за заштиту ученика од насиља, дискриминације, злостављања и занемаривања</i>
VI	1.	Евалуација програма на основу прикупљене документације и евентуалне измене програма	Тим за заштиту ученика од насиља, дискриминације, злостављања и занемаривања	<i>Увидом у записник Тима за заштиту ученика од насиља, дискриминације, злостављања и занемаривања</i>
	2.	Анализа дисциплине ученика и рада Тима у току целе године	Тим за заштиту ученика од насиља, дискриминације, злостављања и занемаривања.	<i>Увидом у записник Тима за заштиту ученика од насиља, дискриминације, злостављања и занемаривања</i>
	3.	Састанак тима	Тим за заштиту ученика од насиља, дискриминације, злостављања и занемаривања.	<i>Увидом у записник Тима за заштиту ученика од насиља, дискриминације, злостављања и занемаривања</i>
	1.	Евидентирање непожељних облика понашања и предлагање мера и активности	Тим за заштиту ученика од насиља, дискриминације, злостављања и занемаривања.	<i>Увидом у записник Тима за заштиту ученика од насиља, дискриминације, злостављања и занемаривања</i>
Ток ом годи не	2.	Праћење едукативних садржаја постављених на Националној платформи за превенцију насиља "Чувам те".	Тим за заштиту ученика од насиља, дискриминације, злостављања и занемаривања	<i>Увидом у записник Тима за заштиту ученика од насиља, дискриминације, злостављања и занемаривања</i>
	3.	Праћење и похађање обука доступних на Националној платформи за превенцију насиља "Чувам те".	Тим за заштиту ученика од насиља, дискриминације, злостављања и занемаривања	<i>Увидом у записник Тима за заштиту ученика од насиља, дискриминације, злостављања и занемаривања.</i>

	4.	Упућивање запослених, родитеља и ученика на едукативне садржаје и доступне обуке на Националној платформи "Чувам те"	Тим за заштиту ученика од насиља, дискриминације, злостављања и занемаривања	<i>Увидом у записник Тима за заштиту ученика од насиља, дискриминације, злостављања и занемаривања</i>
	5.	Јачање компетенција запослених у препознавању феномена трговине људима, факторима ризика и начинама заштите реализацијом трибине посвећеној трговини људима	Тим за заштиту ученика од насиља, дискриминације, злостављања и занемаривања	<i>Увидом у записник Тима за заштиту ученика од насиља, дискриминације, злостављања и занемаривања</i>
	6.	Едукација ученика о феномену трговине људима путем реализоване радионице	Тим за заштиту ученика од насиља, дискриминације, злостављања и занемаривања, Разредне старешине	<i>Увидом у записник Тима за заштиту ученика од насиља, дискриминације, злостављања и занемаривања, слике са одржане радионице</i>

**ТИМ ЗА ЗАШТИТУ УЧЕНИКА ОД НАСИЉА,
ДИСКРИМИНАЦИЈЕ, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА
ИНТЕРВЕНТНЕ АКТИВНОСТИ**

Месе ц		Програмски садржај	Носилац посла	Начин верификације
Ток ом годи не	1.	Континуирано евидентирање у случају појаве насиља, дискриминације, злостављања и занемаривања	Тим за заштиту ученика од насиља, дискриминације, злостављања и занемаривања, Педагог, Разредне старешине, Дежурни наставник, Родитељи ученика, Педагошки колегијум	<i>Записник Тима за заштиту ученика од насиља, дискриминације, злостављања и занемаривања</i>
	2.	Препознавање фактора рањивости везаних за трговину људима, пружање подршке ученику и укључивање других институција у складу са процедурама прописаним Правилником о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање	Тим за заштиту ученика од насиља, дискриминације, злостављања и занемаривања, Педагог, Разредне старешине, Дежурни наставник, Предметни наставници	<i>Увидом у Записник Тима за заштиту ученика од насиља, дискриминације, злостављања и занемаривања</i>
	3.	У случају сумње или сазнања да је ученик укључен у било који облик трговине људима, школа реагује у складу са Правилником о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање,	Директор, Тим за заштиту ученика од насиља, дискриминације, злостављања и занемаривања, Педагог, Разредне старешине, Дежурни наставник, Предметни наставници	<i>Увидом у Записник Тима за заштиту ученика од насиља, дискриминације, злостављања и занемаривања</i>

	обавештава и сарађује са надлежним службама.		
4.	Обезбеђивање континуиране подршке ученику након што је био изложен неком облику трговине људима	Тим за заштиту ученика од насиља, дискриминације, злостављања и занемаривања, педагог, Разредне старешине, Дежурни наставник, Родитељи ученика, Педагошки колегијум	<i>Увидом у Записник Тима за заштиту ученика од насиља, дискриминације, злостављања и занемаривања, Дневник рада педагога</i>
5.	Сарадња са локалном заједницом, тј. свим релевантним службама	Тим за заштиту ученика од насиља, дискриминације, злостављања и занемаривања, педагог, Разредне старешине, Дежурни наставник, Родитељи ученика, Педагошки колегијум	<i>Увидом у Записник Тима за заштиту ученика од насиља, дискриминације, злостављања и занемаривања</i>
6.	Интензивирање васпитни рад са ученицима (праћење понашања на часу, праћење вршњачких односа, праћење ваннаставних активности - разговор са родитељима и особљем).	Тим за заштиту ученика од насиља, дискриминације, злостављања и занемаривања, педагог, Разредне старешине, Дежурни наставник, Родитељи ученика, Педагошки колегијум	<i>Дневник рада педагога</i>
7.	Укључивање родитеља у решавање проблема	Тим за заштиту ученика од насиља, дискриминације, злостављања и занемаривања, педагог, Разредне старешине, Дежурни наставник, Родитељи ученика, Педагошки колегијум	<i>Увидом у Записник Тима за заштиту ученика од насиља, дискриминације, злостављања и занемаривања</i>

8.	Саветодавни рад са родитељима	Тим за заштиту ученика од насиља, дискриминације, злостављања и занемаривања, педагог, Разредне старешине, Дежурни наставник, Родитељи ученика, Педагошки колегијум	<i>Дневник рада психолога - евиденције везане за рад психолога са родитељима ученика</i>
9.	Помоћ наставницима у случају појаве насиља у одељењу	Тим за заштиту ученика од насиља, дискриминације, злостављања и занемаривања, педагог, Разредне старешине, Дежурни наставник, Родитељи ученика, Педагошки колегијум	<i>Записник Тима за заштиту ученика од насиља, дискриминације, злостављања и занемаривања</i>
10.	Појачан индивидуални васпитни рад са ученицима у случају појаве насиља	педагог	<i>Дневник рада педагога</i>
11.	Пружање помоћи ученицима у решавању индивидуалних проблема или проблема са другима - саветодавни рад са ученицима који имају проблема у понашању	Тим за заштиту ученика од насиља, дискриминације, злостављања и занемаривања, педагог, Разредне старешине, Дежурни наставник, Родитељи ученика, Педагошки колегијум	<i>Евиденција психолога и Тима за заштиту ученика од насиља, дискриминације, злостављања и занемаривања о раду са ученицима</i>
12.	Примена утврђених поступака и процедура у складу са Правилником о протоколу поступања у установи у случају насиља, дискриминације, злостављања и занемаривања у случају појаве насиља	Тим за заштиту ученика од насиља, дискриминације, злостављања и занемаривања, педагог, Разредне старешине, Дежурни наставник, Родитељи ученика, Педагошки колегијум	<i>Записник Тима за заштиту ученика од насиља, дискриминације, злостављања и занемаривања</i>